

fiica sa Lucia. A murit în 1906, la Sinaia¹, în vîrstă de 74 de ani, pe cînd fiul său mai mare, Ioan, ajunsese membru al Academiei Române.

Mama lui Ioan Bogdan, *Elena*, fata lui «chir Ioan Munteanu», s-a născut la 22 aprilie 1846². S-a căsătorit cu Ioan Bogdan la 3 noiembrie 1863³. Greul familiei ea l-a dus, la început alături de soțul ei și apoi singură, avînd a crește 11 copii: 7 băieți și 4 fete. La o vîrstă înaintată, «...era o bătrînă frumoasă, cu un păr bogat și alb ca argintul». Avînd «o inteligență ascuțită, posedînd o mare energie, ea a reușit să-și crească copiii și să-i vadă așezați la vetrele lor, înainte de a închide ochii», în 1912⁴, la București, în casa fiului ei Ioan. «A fost o sfîntă pentru noi; asta era părerea la toți» — scrie Lucia Bogdan⁵.

Primul născut a fost *Ioan* sau, cum i se spunea în familie, *Iancu*. A văzut lumina zilei la 25 iulie 1864⁶.

După absolvirea claselor primare, urmează cursurile «Gimnaziului mare public român» din Brașov, obținînd «Testimonium maturitatis» la 1 iulie 1882, cu rezultate excepționale⁷. Viața și activitatea ulterioară a lui Ioan Bogdan fiind cunoscute din cele ce s-au scris pînă acum despre el, în cele ce urmează vom reveni asupra lui numai în legătură cu corespondența inedită ce o avem în vedere.

Al doilea fiu, *Gheorghe*, care și-a luat încă din tinerețe numele de Bogdan-Duică, nu fără observația critică a fratelui său mai mare⁸, s-a născut la 21 decembrie 1865 «pe Cacova»⁹; era, deci, mai mic doar cu un an și jumătate decît fratele său Ioan.

Firea lui voluntară, sinceritatea uneori dură, i-au creat încă de timpuriu greutăți și adversități. Abia ajuns profesor la gimnaziul din Brașov, numirea nu îi e confirmată, deoarece, între timp, atacase forul superior al acestuia, Consistoriul din Sibiu¹⁰. Fratele său Ioan, temperament calm, ponderat, îl

¹ Cf. scrisoarea Luciei Bogdan, citată mai sus.

² Arhiva bisericii Sf. Nicolae din Șcheii Brașovului. Protocoale, nr. 6/1846.

³ Arhivele Statului, Brașov. *Matricula cununaților de la bis. Sf. Nicolae*, nr. 165, p. 105.

⁴ Caracterizarea aparține scriitorului A. P. Bănuț, întemeietorul «Luceafărului» de la Budapesta (1902), azi în vîrstă de 85 de ani, care a cunoscut de aproape familia Bogdan (Arhiva bis. Sf. Nicolae. *Fondul A. P. Bănuț. Manuscrise*). Elena Bogdan este înmormintată în cimitirul Bellu din București, unde în 1941 a fost îngropată și fiica ei, Ecaterina N. Iorga (n. 1878).

⁵ Scrisoarea citată.

⁶ Arhiva bis. Sf. Nicolae. *Fondul bis. din Cetate. Protocoale*, nr. 389, p. 62.

⁷ La 13 obiecte calificăția «praeclaros» = eminent, iar la 1. maghiară «eximios» = excelent (Testimonium maturitatis, nr. 304/1881—2. Copie autentificată la 6 sept. 1882, în Arhiva bis. Sf. Nicolae. *Fondul Bogdan*). De altfel, în tot cursul studiilor liceale notele s-au menținut la același înalt nivel (vezi certificatele pentru cl. V-a, VI-a și a VII-a, în același fond).

⁸ Scrisoarea lui I. Bogdan către fratele său, datată Viena, 6 aprilie/18/88, în Arhivele Statului, Brașov. *Fondul «Astra»*, nr. 10046.

⁹ Arhiva bis. Sft. Nicolae. *Protocoale nr. 6*, p. 371. La 29 aprilie 1892 se căsătorește — prima căsătorie — cu Maria Done din Lutran, Alsacia. Vezi Arhivele Statului, Brașov. *Matricula cununaților bis. Sf. Nicolae*, nr. 195, p. 219. Profesoară de franceză, a murit în anul 1917, sub ocupația germană, în timp ce G. Bogdan-Duică era deportat, ca ostatic politic, în Bulgaria. Au avut șase copii din care primul, Dragoș (n. 1895) și al cincilea, Eugenia (n. 1902), au murit în vîrstă școlară și preșcolară. Al doilea, Catul Bogdan (n. 1879), este cunoscutul pictor și grafician, profesor emerit la Institutul de arte frumoase «Nicolae Grigorescu» din București; al treilea, Virgil (n. 1889), doctor în filozofie, fost profesor secundar, traducător al lui Hegel în limba română, acum pensionar; ultimul, Ovidiu (n. 1904), fost profesor secundar, acum pensionar. (Informațiile asupra familiei G. Bogdan-Duică dela Ovidiu Bogdan, scrisoarea din 16 dec. 1965, în posesia noastră).

¹⁰ Pe atunci toate școlile românești din Transilvania erau confesionale.